

2.1. Služby v dopravě

- Přebytky v cestovním ruchu a dopravě, u ostatních služeb deficit**

Mezinárodní obchod službami sestává z příjmů a výdajů v dopravě, cestovním ruchu a ostatních službách. Zatímco v dopravě a cestovním ruchu dosahuje ČR dlouhodobě aktivní bilance, když zejména v turismu příjmy z těchto služeb výrazně převyšují výdaje, saldo ve sféře ostatních služeb zůstává pasivní. V dlouhodobém průměru za období 1993-2006 činil přebytek v bilanci cestovního ruchu 50,1 mld. Kč ročně, u dopravních služeb pak 23,3 mld. Kč ročně. Naproti tomu průměrný roční schodek ve sféře ostatních služeb činil v průměru za zmíněné období 31,9 mld. Kč.

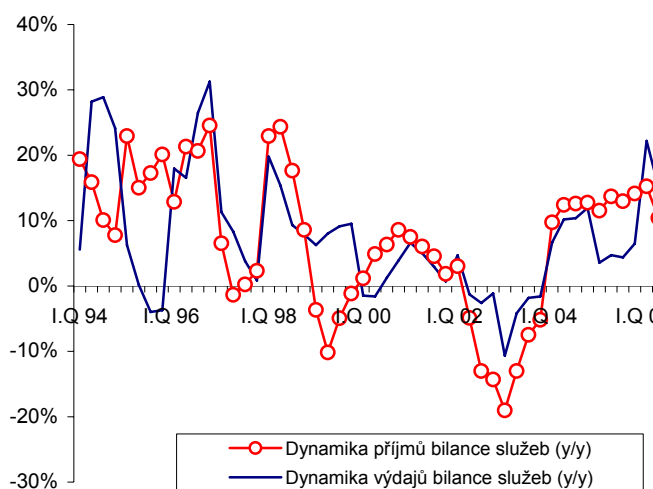
Ukazuje se tak, že bilanci služeb běžného účtu ovlivňuje dlouhodobě v pozitivním slova smyslu především doprava a turistický ruch, negativně pak sféra ostatních služeb.

- Dlouhodobé průměry výsledků obchodů se službami favorizují turistiku a dopravu**

Nad dlouhodobým průměrem se udržoval přebytek v cestovním ruchu v období 1998-2001 a nově také od roku 2005, kdy se zdá, že se znovu začíná obnovovat zájem turistů o Českou republiku. Naproti tomu cesty rezidentů do zahraničí vyúsťují spíše ve stagnaci (výdaje na cestovní ruch rostly v letech 2000-2006 v průměru o 1,8 mld. Kč ročně).

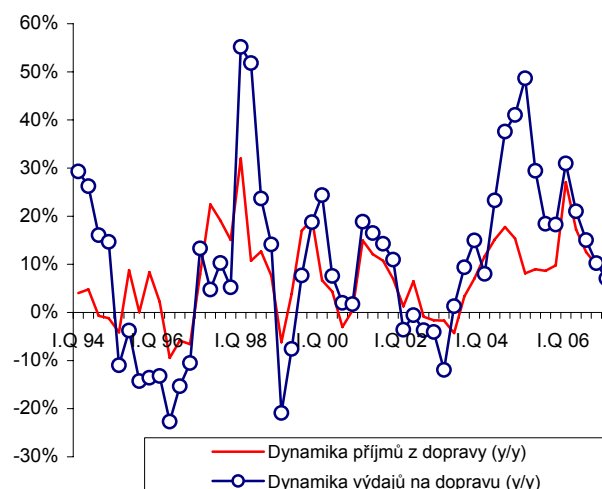
Přebytek v dopravě činil v průměru let 1993-2006 ročně 23,3 mld. Kč a nad tímto průměrem bylo v letech 1999-2003. Příjmy z dopravy za rok 2006 (84,3 mld. Kč) byly více než dvakrát vyšší než v roce 1994 (35,8 mld. Kč), ovšem výdaje stouply ještě podstatně více, a to ze 24,5 mld. na 62,0 mld. Kč. Bilance ostatních služeb však ve srovnání s dopravními službami a cestovním ruchem již tak příznivá není. Nicméně od roku 2004 dochází ke zlepšování.

Graf č. 14 Dynamika příjmů a výdajů bilance služeb (meziročně v %, po čtvrtletích)

Pramen: ČNB, vlastní propočty

Graf č. 15 Dynamika příjmů a výdajů v dopravě (meziročně v %)

Pramen: ČNB, vlastní propočty

- Přes akceleraci příjmů i výdajů v dopravě patrnou od poloviny roku 2004 po vstupu do EU ...**

Po vstupu ČR do Evropské unie v květnu 2004 bylo možné očekávat zvýšení dopravních služeb v souvislosti se silným růstem zahraničního obchodu po odbourání jeho administrativních bariér a obecné zintenzivnění obchodních vztahů. Jak se ukazuje podle statistických dat, dovoz dopravních služeb - či přesněji výdaje České republiky na tyto služby - skutečně velmi výrazně vzrostly, což je patrné zejména z grafu č. 15 popisující dynamiku v jednotlivých čtvrtletích. Zatímco v roce 2003 rostly v průměru za jednotlivá čtvrtletí v mezinárodním obchodě výdaje na dopravu meziročně o 3,4 % a v roce 2002 dokonce oproti roku 2001 klesaly o 3 %, rok 2004 zaznamenal jejich prudký růst v průměru o 27,5 % (opět podle kvartálních dat), když ve 4. čtvrtletí 2004 činilo proti stejnému období roku 2003 zvýšení výdajů na dopravní služby dokonce 41,1 %. Vrcholem pak bylo 1. čtvrtletí 2005, kdy českým

dovážejícím firmám stouply výdaje za dopravní služby meziročně o téměř polovinu (+ 48,7 %).

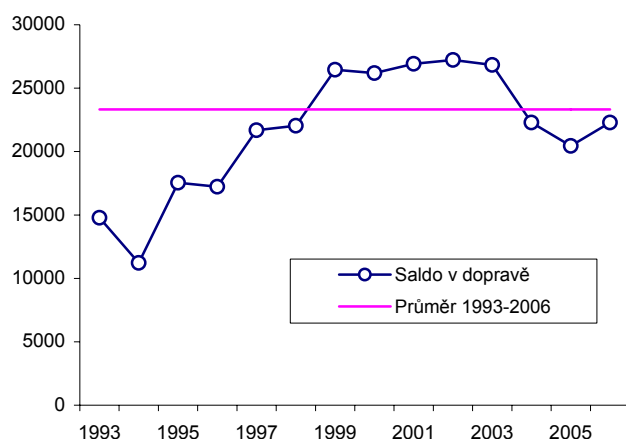
Podobný vývoj však nelze postřehnout v případě příjmů České republiky z dopravních služeb. Zde sice po vstupu do EU opět docházelo k výraznému zrychlení dynamiky ve srovnání s léty 2002 a 2003 (+1,1 %, resp. 1,3 %), když za rok 2004 činil průměrný kvartální růst vývozu služeb meziročně 15 % a v roce 2006 dokonce 17 % (v roce 2005 pak 8,9 %).

Z grafu vývoje dovozů a vývozů zboží pak vyplývá, že dynamika výdajů, resp. příjmů z dopravních služeb, odpovídá zhruba křivce dovozů, resp. vývozů zboží. To může mimo jiné signalizovat, že nedochází k výrazným změnám dodacích podmínek (tj. dopravní náklady jsou fakturovány stále stejným způsobem).

• **... však
přebytek u
dopravních služeb
slábne**

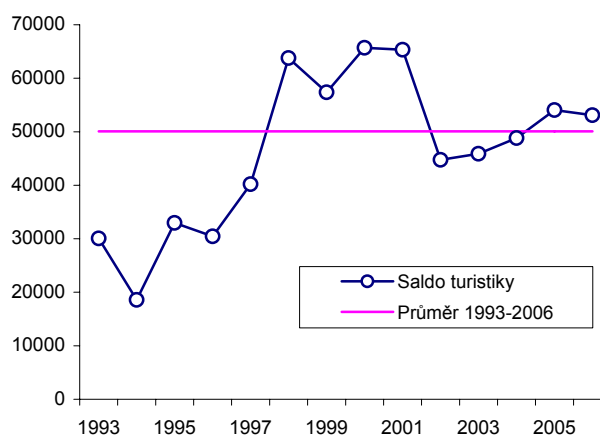
Od roku 2005 také podle vývoje dvouletých klouzavých průměrů na bázi čtvrtletních dat rostou výdaje ČR související se službami v dopravě rychleji než příjmy, které ČR za tyto služby získává. V roce 2006 však došlo v dynamice příjmů z dopravy k pozitivnímu obratu, který se zřejmě i za rok 2007 dále zlepší zavedením mýtného. To s největší pravděpodobností přiblíží i finanční realitě obraz patrný z prostého pohledu na české silnice a dálnice – zesílený pohyb zboží přepravovaného přes Českou republiku po vstupu do EU.

Graf č. 16 Roční salda v dopravních službách
(v mil. Kč)

Pramen: ČNB, vlastní propočty

Graf č. 17 Roční salda v cestovním ruchu
(v mil. Kč)

Pramen: ČNB, vlastní propočty

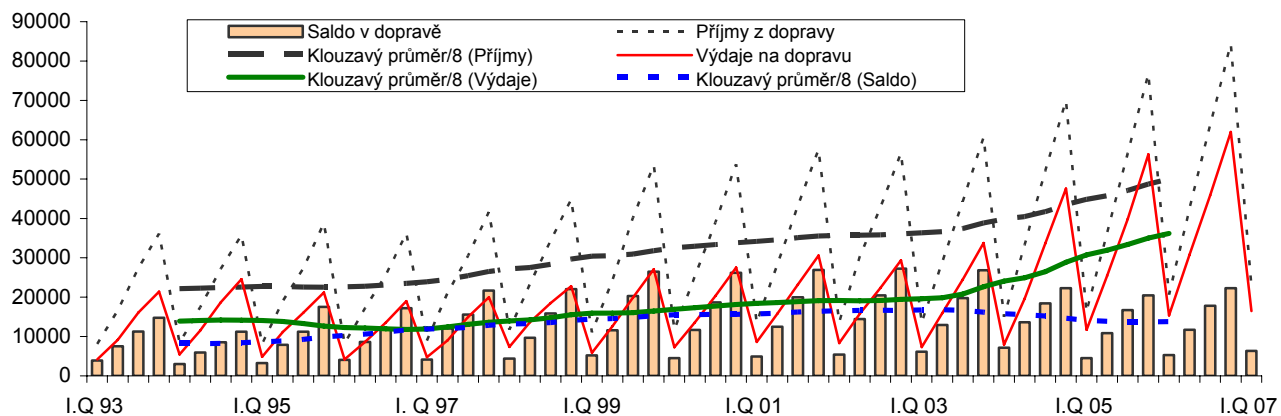
• **V roce 2006
byla přebytková
především letecká
osobní doprava
s přebytkem téměř
16 mld. Kč a také
silniční nákladní
doprava s kladným
saldem přes 9 mld.
Kč**

Silná akcelerace dopravních služeb v mezinárodním obchodě České republiky patrná od vstupu země do Evropské unie však ve svém důsledku neznamenal růst čistých příjmů země z těchto služeb. Naopak, od roku 2004 se kladné saldo balance služeb v dopravě ocitlo pod svým dlouhodobým průměrem, a to poprvé od roku 1998 (graf č. 16). To lze vysvětlit výše zmíněným výrazným růstem výdajů na dopravní služby, a to především v položce silniční nákladní doprava.

Celkově co se struktury dopravních služeb a výsledků jejich jednotlivých položek týká, dosáhla v roce 2006 největšího přebytku letecká osobní doprava, a to 15,9 mld. Kč díky vysokým příjmům (18,1 mld. Kč) oproti výdajům (2,2 mld. Kč). Zisková byla rovněž silniční nákladní doprava se saldem 9,2 mld. Kč, kde jsou však výdaje velmi vysoké (28,9 mld. Kč), ovšem stále nižší než příjmy (38,1 mld. Kč). Čistý pozitivní přínos pro ČR představovaly v roce 2006 i služby potrubní dopravy (1,5 mld. Kč), položka Silniční doprava-ostatní služby (1,2 mld. Kč) a nákladní doprava po železnici (1 mld. Kč).

Naopak výrazněji ztrátová je položka Letecká doprava-ostatní služby (3,2 mld. Kč), Letecká nákladní doprava (1,9 mld. Kč) a také položka Námořní doprava-ostatní služby.

Graf č. 18 Mezinárodní obchod ČR službami v dopravě (příjmy, výdaje a saldo balance služeb v dopravě, v mil. Kč, po čtvrtletích, dvouleté klouzavé průměry)

Pramen: ČNB, vlastní propočty